

INFORMATION TILL BIDRAGSMOTTAGARE

Enkelt avhjälpna hinder

En av de målsättningar som Kulturrådet arbetar med för att göra kulturlivet mer tillgängligt är att kulturinstitutioner m.fl. inom teater-, dans-, musik-, litteratur-, biblioteks-, musei- och utställningsområdena som får statsbidrag inte ska verka i lokaler där det finns så kallade *enkelt avhjälpna hinder*.

Vad är enkelt avhjälpna hinder?

Kraven på att åtgärda *enkelt avhjälpna hinder* ingår sedan 2001 i plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Enligt denna lag ska hinder mot tillgänglighet i publika lokaler och på allmänna platser som är enkla att åtgärda alltid avhjälpas, om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpa. Kulturrådet kommer från och med 2017 endast att utbetala statsbidrag till kulturverksamheter som har åtgärdat enkelt avhjälpna hinder i sina publika lokaler. Kraven är en del i Kulturrådets uppdrag att verka för ett kulturliv för alla, oavsett funktionsförmåga.

Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser, HIN 3, preciserar kraven ställda i plan- och bygglagen. Reglerna finns i sin helhet i Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder BFS 2011:13 (ändrad 2013:9) <http://www.boverket.se/>. Mer om *enkelt avhjälpna hinder* finns i Boverkets folder ”Enkelt avhjälpna hinder i lokaler”.
<http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/enkelt-avhjalpt-lokaler-2015.pdf>

Exempel på hinder som kan vara ett *enkelt avhjälpna hinder* är:

- mindre nivåskillnader eller trappsteg
- höga trösklar
- tunga dörrar
- dörröppnare eller andra manöverdon som är olämpligt placerade eller utformade
- bristande kontrastmarkering och bristande varningsmarkering
- bristande utformning av orienterande skyltning
- dålig ljudmiljö
- brist på teleslinga eller någon annan teknisk lösning i receptioner

- dålig belysning
- avsaknad av ledstänger
- bristande utformning av balansstöd
- brister i utformning och placering av fast inredning

Normalt räknas det inte som *enkelt avhjälpt hinder* att vara tvungen att installera en hiss eller bygga om en toalett.

Det som anses vara ett *enkelt avhjälpt hinder* i ett fall behöver inte vara det i ett annat. Det finns flera kriterier i bedömningen. Till exempel har en ekonomiskt starkare fastighetsägare normalt sett mer långtgående krav på sig att avhjälpa hinder än en ekonomisk svagare. Tänk på att enkelt avhjälpta hinder kan vara bygglovspliktigt eller kräver en anmälan till kommunens byggnadsnämnd, om förändringen till exempel medför ingrepp i byggnadsstomme, påverkar brandsskydd eller kulturhistoriskt värde.

Vems är ansvaret?

Ansvaret är tudelat, men kan sammanfalla:

Du som tar emot statsbidrag för kulturverksamhet har förbundit dig gentemot bidragsgivaren att inte bedriva verksamhet i en lokal där det fortfarande finns hinder som kan klassas som *enkelt avhjälpta hinder*.

Det juridiska ansvaret för att uppfylla lagen och avlägsna de enkelt avhjälpta hinder som finns i lokalen har vanligen fastighetsägaren.

Ansvarsfördelningen mellan fastighetsägaren och verksamhetsutövaren bör bedömas i varje enskilt fall. Den som har det juridiska ansvaret och inte följer lagen riskerar vitesförelägganden från kommunen.

Äldre kulturbyggnader

Ibland framförs att verksamheten bedrivs i en gammal byggnad som inte får förändras. Detta är ett argument som används ofta och som många gånger är felaktigt. Byggnader som bedömts vara särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, får inte förvanskas, men de får normalt sett förändras på ett respektfullt sätt. Det är alltså viktigt att skilja på förändring och förvanskning. Lagkraven på tillgänglighet väger lika tungt som kraven på varsamhet. Förändringar av enkelt avhjälpta hinder i dessa byggnader kräver ofta byggnadsanmälan. En antikvarie från museet eller

länsstyrelsen kan ofta hjälpa till att hitta lösningar, alternativt att lotsa vidare till en expert.

Tillgänglighetskonsult

En tillgänglighetskonsult kan mot ersättning anlitas för att bedöma om ett hinder är enkelt att åtgärda. En förteckning över tillgänglighetskonsulter finns på branschorganisationen Svensk Tillgänglighets webbplats

www.svensktillganglighet.se

Hur bör du gå tillväga om du äger lokalen?

- Kontakta kommunen eller anlita en tillgänglighetskonsult för att fråga hur du ska gå tillväga för att identifiera och, i förekommande fall, åtgärda enkelt avhjälpta hinder.

Hur bör du gå tillväga om du hyr lokalen?

- Kontakta fastighetsägaren/hyresvärden och fråga om enkelt avhjälpta hinder åtgärdats i lokalen du hyr. Du behöver få ett klart och tydligt svar på denna fråga. Förklara att statsbidragsfinansierad kulturverksamhet ska bedrivas i lokaler som följer lagstiftningen. Kanske möts du av argumentet att tillgänglighet är dyrt och att detta kommer att drabba hyran. De två viktigaste motargumenten är då dels att detta handlar om åttlydnad av en lag, dels att det handlar om hinder som är enkla att åtgärda till rimliga kostnader. Det är alltså inte fråga om att göra lokalen helt tillgänglig för att kraven ska vara uppfyllda. Du kan till fastighetsägaren överlämna brevet märkt "Till dig som äger en fastighet där det bedrivs statsbidragsfinansierad verksamhet" tillsammans med Boverkets folder "Enkelt avhjälpt i lokaler".
- Om fastighetsägaren vägrar att agera bör du kontakta kommunen för att få stöd i hur du ska gå vidare. Kommunen kan då välja att utöva tillsyn mot fastighetsägaren.

Mer information

Om du önskar ytterligare information om vad som gäller avseende enkelt avhjälpna hinder bör du i första hand kontakta din kommun.

Byggnadsnämnden är tillsynsansvarig myndighet och tar emot anmälningar. Kulturrådet har ingen möjlighet att hjälpa till i bedömningar av vad som är enkelt avhjälpna hinder.

Åtgärdandet av enkelt avhjälpna hinder kan sägas vara att nå en miniminivå vad gäller tillgänglighet. Även om samtliga enkelt avhjälpna hinder är undanröjda i en byggnad kan byggnaden ändå vara otillgänglig för människor med funktionsnedsättning. Många som åtgärdar enkelt avhjälpna hinder passar därför samtidigt på att utveckla tillgängligheten, även i delar som inte direkt omfattas av lagstiftningen. Att göra så kallade ”passa-på-åtgärder” är ofta ett bra sätt att till en rimlig kostnad skapa möjlighet för ännu fler människor att, oavsett funktionsförmåga, vara delaktiga i verksamheten.

Tips på hur du kan arbeta finns bland annat i Myndigheten för delaktighets Riktlinjer för tillgänglighet - Riv hindren (finns på <http://www.mfd.se>) Kulturrådet välkomnar ett bredare tillgänglighetsarbete, men det är inget krav i nuläget.

Med vänliga hälsningar

Karin Westling
Handläggare
08-519 264 37